

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Het Leven Vande H. Maghet Geertrvyt Abdisse Tot Eisleben

Gertrudis <de Helfta>

T'Hantvverpen, [1607]

Een oeffeninghe tot de doot diemen iaerlijcks moet houden, ende deuote bereydinghe tot die selue, ende vande goedertierentheydt van Maria. at XXIX. Capittel.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43080

en ſpreekt/daerom en wordenſe niet bermu-
dert/maer ten tyde bande byploft dan wo-
denſe ouerbloedelyck uytgherepckt: dierghe-
lyck gheſchiedt het/als aen myn uytbercozen
inghegeuen wort/dat sy hen ſouden beroyden
tot de doot/daer ſe nochtans daer nae langen
tydt uytgheſtelt wort.

Een oeffeninghe tot de doot diemen iaerlijcks
moet houden, ende deuote bereydinghe tot
die ielue, ende vande goedertierenheydt van
Maria.

D A T XXIX. C A P I T T E L.

S hadde een ſeer profytelyck onder-wyſſin-
ghe gheſchreuen hoe dat te weten elck een/
ominers eens int iaer / deuotelyck ghedachte-
niſſe ſoude moghen houwen van ſyn doot/ op
dat hy die onſekere ure met ſulcke deuotie alſt
hem ſoude mogelyck zyn mochte voor-comen
(ſoo dat hy den eerſten dach ſoude ſchicken tot
ſyn upterſte cranckheyt/den tweeden dach tot
de biechte/den derden dach tot het H. Ghyſſel/
den vierden dach tot de Communie / den vyf-
den dach tot de doot. Ende ſooſe dit gheluckſe
aen andere gheleert hadde / oock ſeluer voor
haer nam te oefnen en op den voorgehenden
ſondach die voor deſe daghen quam / door de
H. Communie de hulpe Godts tot onderſtant
verſochte / ende ſeer deuotelyck las den Pſalm Pſal. 41.
(Quemadmodum) met den Hymnus / Ieſu no-
ſtra redemptio, inde bereydinge / waer door de
beminnende ſiele eenen gheest met Godt wort/
ſoo heeft de Heere tot haer geſeyt: licht op my
ghelyck den Propheet Eliſeus ghelegen heeft
op

op het kindeken / dat hy vande doot verwoekt heeft. Waer op sy seyde: hoe sal ick dat te wege brengen? De Heere antwoorde: boeght v hande niet in yu handen / dat is: beveelt my alle de wercken uwer handen. Item boeght v oogen niet in yu oogen / ende elck een van v lidmaten niet de myne / dat is: beveelt my inde vereenighe van mijn onnooselste lidmaten / elck een van v lidmaten niet alle hun beweginge / op datse voorts aen anders nieters om / als tot mijnsu lof / ende glorie / ende t' mynder liefde / beweeght mogen worden. Het welck soo sy dede / soo scheender eenen gouden riem te comen van het herte Gods die haer siele omcingelende / de selue hechten aenden Heere / met eenē onbedingelicken bant der liefden. Daer nae soose op den tijt alffe tot de Communie soude gaen / ouerdachte datse daechs te bozen wet hadde willen te biechten gaen / haddese daer toe ghelegghentheyt ghehadt / ende begheerde vanden Heere quytshellinghe van alle haer sonden en onachtfaemheden: soo scheen de Heere als upt elck van sijn lidmaten sommige goude haerckens upt te laten ende daer inede de siele als in hem te beslypen door de cracht van sijn onbegrypelycke Godtheyt: ghelyck een ghesteente int gout begrepen ende besloten wordt. Maer t' sander daechs daer na soose tot beduydenisse vande ouerminnende cranckhepde t'weemael las den voorsz. Psalm. (Quemadmodum) met den Sprinck Iesu nostra redemptio, ter gedachtenisse vā die vreeninge / waer door de Godtheyt als oorspronck vande menscheijcke salicheyt / verfaemt is in de menscheyt / soo scheenen die haerckens voorsz. die quamen upt de lidmaten des Heeren / om die siele te bevangen /

Een god-
vruchtige
bevelinge

ghen/verdubbelt te worden. Ten derden dage
 soek / soose den selfsten Psalm wederom dyp
 maal las tot eerbiedinghe van die bereeninge
 waer dooz Christus als dozsake van onse glo
 rious makinghe beteenight is met die altyde
 eerweerdighe Dybuldicheyt: soo worden dook
 de haecrkens dyboudich. Maer ten vierden
 daghe soose ghedachtenisse hiel van haer uyt
 terste cranckheyt met gheboden ende deuotie
 daer toe dienende: soo veropenbaerde haer sie
 le als ghehecht aent Crucificy ghelyck een
 ghesteente dat in syn gout is begrepen / en het
 scheen / dat van dat gout quam als blommen
 inde gedaente als wygaerts bladeren / die om
 gebuyght zynde ouer dat ghesteente / dat won
 derlijck vercierten / waer dooz te kennen wert
 ghegeuen / dat de Passie Jesu Christi (in welc
 ker bereeninghe sy haer cranckheyt opgeoffert
 hadde den Heere) haer siele seer betamelijck
 aengenaem maekte / ende h. Dybuldichz.
 Maer ten vijfden daghe / soose haer sonden ou
 der forme vande biechte inde bitterheyt haer
 der herten dooz den Heere verhaelde. Elck een
 van diese verhaelde dooz de goedertierentheyt
 des Heeren verghenen zynde / heeft haer ver
 toont als een costelijcke blinckende gesteente /
 waer mede die gouwe blommen daer vooz af
 gheseyt is / wonderlijck verciert werden. Ten
 sesten daghe daer nae soose ghedachtenisse hiel
 vant h. Oliffel / scheen de Heere opt meewer
 dichste daer teghenwoordich te zyn / en als uyt
 het binnenste van syn herte een bochticheyde
 boozts te brengen / waer mede hy haer oogen
 oozen / ende mont / met haer andere lidt maten
 supuerende bestrecek / daer by voeghende als
 tot een circaet de verdiensten vande heylighe
 lidt.

lidtmaten van sijn Goddelijcke menscheyt/het
welck als de Heere in haer volbzoght hadde/so
heeft hy tot haer geseyt: Bueelt my dit cieraet
op dat ick v dat als een getrouwe moeder be-
ware tot bequamer tijdt dat ghy dat met geen
sonden en onachtsaemheden treet en sult mo-
ghen besnijpsteren ende verdonckeren / ende
soose dat deuotelijck dede / soo scheen de Heere
dat cieraet vande siele te nemen en dat te leggen
in sijn herte / als in een voorszekerde kiste om te
bewaren. Maer des saterdaechs / soose haer
naer haer cleyn vermogen ghereedit gemaecht
hadde tot de Communie / soo ist dat onder de
Misse als nu de H. Hostie verheuen wett/ ver-
openbaert sijn gheworden vooz den Thron
vande Goddelijcke Maesteyt vier glorieuse
Princen der Engelen: waer van twee den Hee-
re Jesum aen sijn rechter sijde ende sincker
sijde ombattede leyden: maer die andere twee
leydende de siele hebbē die te gemoet gebzoght
inde teghenwoordigheyt des Heeren/ de welcke
de Heere soetelijckens ontfangende op sijn
borste gestelt heeft/ende met het leuentmaken
de Sactament des aitaers/ (het welck hy in
de ghedaente van een bedecksel in sijn handen
hiel) hem ende haer bedeckende heeft hy haer
met hem geluckelijck versaemt en bereenicht.
t Sondaechs daer nae soose opt deuootste
gedachrenisse hiel van den dach vā haer ouer-
lyden met de ghebeden die daer toe dienen/soo
is hy de Heere wederom tot haer gecome vooz
sijn melweerdichste soerichēydt/ ende alle haer
lidtmaten (diese aen hem nu bevolen hadde
als die de werelt steruende / vooz hem alleen
hoortāen tot sijnen eeuwighen lof ende bewijs
singhe der liefden begheerde te leuen) met sijn
ert

VVen-
derlijcke
meveer-
dichz des
Heeren.

eerweerdighe handt ghebenedygende/ heeft die
 soo crachtelyck gheseghent/ ende heeft in elck
 lidtmaet van haer siele soo crachtelyck ghe-
 drucht het teecken van een gouden Crups/
 dat aen alle beyde de syden vant lidtmaet het
 Crups claerlyck blonck. Waerom dooz dat
 het Crups scheen van gont te zyn/ werdt upt-
 gebeelt dat alle haer wercken ende betwinge
 van haer lidtmaten voozts aen souden dooz de
 tracht vande Goddelycke vereeninge edel ge-
 maect worden: maer dooz het Crups wert
 bereckent dat alle de smetten diese vooztaen
 soude dooz menschelycke cranchheyt crighen/
 souden dooz de cracht vande Passie Christi ter-
 stontd ghesuyert worden. Soose tot de ver-
 heffinge vande h. Hostie de Heere offerde haer
 herte dat de werelt soude besternen/ ende badt
 dat de Heere hem soude getweerdigen haer siele
 suyuert te makē / ende ombesmet van alle son-
 den/ dooz syn onnosseste menscheyt: ende dat
 hy dooz syn uptnemenste Godtheyt/ ende oock
 dooz die liefde (dooz de welke hy de opperste
 Godtheyt versaemt heeft met de ombeslechte
 menscheyt) hem soude gheweerdigen haer opt
 betamelijckste bequaem te maken/ tot alle syn
 gauen / so scheen de Heere syn herte dat hy met
 beyde syn handen gheopent hadde te boeghen
 met haer herte datse ooc op die selfste maniere
 vooz hem gheopent hadde/ ende soo t'samen te
 vereenighen. Ende soo heeft de vlamme vande
 Goddelycke liefde die upt bozstē/ unt den vran-
 densten houen vant Goddelyck herte de siele
 van dese gheluckighe / gheweldichlyck ontste-
 kende heel ghesmolten/ ende ghesmolten zynde
 heeft hy die wederom doen bloepen in Godt.
 Doen quam daer als upt het midden van die

Een vran-
 derlijcke
 mevveer-
 dichz vā-
 de God-
 delijcke
 liefde.

twee

twee herten die soo gheluckelyck r samen ghe-
 hecht waren / bloepen eenen boom van won-
 derlycke schoonheyt die scheen met eenen gou-
 wen ende den anderen silueren struyck omge-
 draept zijnde seer wonderlyck inde ghedaente
 van eenen wyingaert om hooghe te wassen/
 hebbende clare blinckende bladerē die verlicht
 worden door de stralē bande Sonne der blinc-
 kende ende altydt gheruste Opbuldicheyt / die
 aen alle de Heylighen veroorzaecten een on-
 uytsprekelycke salicheyt. Ende de Heere seyde
 tot haer: desen boom is ghegroeyt door de ver-
 eeninghe van mijnen Goddelicken wille / met
 den uwen. Door den gouden struyck werdt
 bediet de Godtheydt / ende door den silueren de
 siele van dese / die daer mede r samen omghe-
 draept was. Ende soose badt voor die haer be-
 volen waren / so scheen den boos. boom boozte
 te brengen vruchten bande schoonste appelen
 die vol waren bande blamine der Goddelicke
 liefde / welke appelen neder ghebooght zijnde
 werden gheschickt voor sck een daerse booz.
 badt: om dat die door goede begheerten ende
 deuotie souden af plucken tot hun waerachtig-
 ge salicheyt / hier nae alse seer gekrencht zyn-
 de haer begaf te bedde om te rusten / segghen-

de: Heere alle het ghemack dat ick booztaen sal
 ghenieten dat offere ick v tot eenen ewighen
 lof / begheerende dat ghy dat ontfanght / al oft
 aende lidmaten van v heylighste menscheyt
 toegedient ware. De Heere antwoorde / oock
 waer in dat ghy booztaen sult door mensche-
 liche cranchheyt sondighen / dat moet door de
 cracht van mijn Godtheydt herbetert zyn.
 Hier nae heeftse den Heere gebraght oft hem
 gheliefde / haer door die cranchheyt diese leede /

Een god-
 vruchtige
 offerbade
 Beleefde
 antwoort
 ende ver-
 geldinge
 vanden
 Heere.

te tr
 heer
 ghe
 de g
 die f
 ghe
 de /
 sijn
 groe
 kne
 ber
 ma
 and
 dien
 he
 eck
 lep
 ber
 her
 vzi
 een
 lae
 op
 de
 da
 ste
 he
 w
 al
 de
 z
 o
 te
 h
 b
 w

te trecken upt dit ballinckschap. Waer op de
 Heere: Ick sal v dooz dese cranckhepdt bren-
 ghen tot een plaetse die naerder by my is/ in
 de ghelyckenisse / ghelyck eenen bypdegom
 die sijn beminde byyt heeft woonede in verre
 ghelegghen plaetsen / blakende dooz haer lief-
 de / sod roept hyse wel oft ombietse / ende dooz
 sijn eyghen gheleydt / vergheselschapt met een
 groote menichte van sijn Princen / ende luyt-
 knechten (die haer comen beschencken met
 verscheyden presenten / ende bereeren / en ver-
 maken mit trompetten / ende eyther ende
 andere musyck instrumenten / ende boozts
 dienen dooz een onuytsprekelycke ghewillic-
 heyt ende ontallijcke kosten) soo leyt hyse seer
 eerlijck tot een kasteel dat by sijn hof ende Pa-
 lens ghelegghen is. Alwaer gecomen zijnde soo
 vertoont hy hem aen haer inde tegenwoordic-
 heyt van alle sijn Princen en Dorsten / op het
 vriendelijcke / haer gebende den trouwinck tot
 een tecken van houwelyck verbondt / ende soo
 laet hy haer daer / tot den dach beide byploft
 op dat hyse dan met volle glorie ende erre sou-
 de brengen in sijn keyserryck. Nademael dan
 dat ick de Heere utwen Godt ende beminder en
 stercker yberaer met v ben / ende inder waer-
 heyt in v lijde alle den teghenspoet ende de be-
 swaringhe van v herte ende lichaem / so ist dat
 alle mijn heylighen v dienen te wyle dat ghy
 desen Conincklycken wech wandelt verblydt
 zijnde met v gheluckichert. De trouwines en
 dzgelen ende andere soetlydende instrumen-
 ten en presenten / waer inede ghy op desen wech
 hereert wort / sijn verscheyden onghemack en
 beswaringen van v siekten die sonder ophou-
 wen soetlyck booz my luyden / ende mijn ooren

des goedertierenthepts bermaken/om met v medelyden te hebben : ende beweghen de affectie van mijn Goddelijck herte om v wel te doen/ende meet en meer tot my te trecken en met my te vereenigen. Maer als ghy sult ghecomen zyn tot die plaetse die v bander eeuwigheyt bereydt is/dat is/tot sulcken machteloosicheyt dat ghy sult schynen tot de doot te ghenaken/dan sal ick v inde teghentwoordicheyde van alle de Heylighen gheuen een her soetste kussen en den trouwinck des houwelijcs dat is het Sacrament van uysterse Elisfel. Ende dat dooz het kussen / want ick sal v sckerlycs instorten uyt de innichste soeticheyt van mijn Goddelijcken Gheest / soo crachtelijck de saluinghe/dooz wiens betticheyt ghy soo dooz dzonghen ende ouergoten sult zyn / dat booz daen gheen stof/der sonden oft onachtsaemheden (dat oock mijn lieffelijckste ghesichte alwaert maer tot eenen ooghen-blick tijts van v soude keere) op v sal laten rusten. Ende hoe dat ghy eer het H. Elisfel v besozght / hoe ghy oock meer v salicheyt sult vermeerderen/ende so dooz sulcken staet sult ghy my soo nae woenen dat soo wanneer ick my sal willen ghereet maken om v te bzingen in mijn eeuwich rijck/ soo sult ghy dat terstont verstaen/ om dat ghy my soo nae sult woenen / waer ouer dat alle v binnenste sal verheticht worden / dat hem ghereedt sal maken om my te ontmoeten. En so vol zynde van wellusten sal ic v onder mijn vaste omhelssinge leyden dooz de waterbeke der tijdtlijcker doot / ende ick sal v intrecken ende heel verdzinken ende ouergoluen inde zee van mijn uytmenste Godtheyt: op dat ghy eenen gheest met my wordende / met my moeght regeren

Verstaet dat gheestelijck vanden daer des H. Sacraments.

gere
sulle
gan
(wa
soer
der
Gor
die
heb
ghe
hol
te v
mi
da
me
bol
lae
lic
gh
to
lij
ha
go
w
be
on
ee
da
st
g
da
ee
g
p
b
e

geren van eenwe tot eenwen. Want dan soe
sullen b in plaetse bande trommelen ende oz-
ganen van b onghemacken ende beswaringen
(waer dooz ghy my ouer wech vermaect hebt)
soetelyck lydten de cluckende ozghels en an-
der verschepde vermakelychhedē / die nu mijn
Godt-gemaecte menscheit verbrugen / booz-
die onghemacken die ick op aertryck geledeit
hebbe / om de salicheit wille vant menschelyc
ghesachte. Hier nae heeft de Heere hier op ver-
bolght / so wie begheert in sijn uysterste verblif-
te worden met diergheleycke vertroostingē van
mijn toecornste / laet dien sijn beste doen om
daghelijcs met de uytgelesenste cleeren / dat is:
met het naer-volgē vande wercken van mijn
volmaeckste leuen / ghecleedt te worden. Ende
laet hem climmen op den waghen van sijn
lichaem / dat is: laet hem in als den gheest vol-
ghen ende hem beneerstighen / om sijn lichaem
ronder brenghen ende laet hem den room van
sijn peert / dat is / sijnen eyghen wille in mijn
handen stellen : te vollen betrouwede op mijn
goedertierentheyt / dat ic hem in alles getrou-
welijck by sal staen / om sijnen gheest in alles
baderlijck te verboorden / ende laet hem alle
onghemack ende teghenspoet my offeren tot
eenen ewighen lof. Van sal ick hem dooz elck
dat hy lijdt vercierē als met costelijcke ghe-
steenten ende verschepden ciereersel. Maer alst
gebeuren sal dooz menschelijcke cranckheyt /
dat hy my sal ontrecken den room die hy my
eerst ghegheuen hadde / om ruers in sijnen ey-
ghen wille te doen / laet hem dat terstont dooz
penitentie uyt-baghen / ende laet hem van we-
derom sijnen wille my ouergeuen / soo sal mijn
rechtter-handt hem wederom op-heffen dooz
verm-

Hoe daē
vv y de
vertrou-
stinghe
des Hee-
ren in ons
uysterste
moghen
crijghen.

berinberticheyt / ende sal hem leyden met een
ontweerdeerlijcke glozie / ende eere tot het rijk
bande ewighe claerheyt. Maer soose op den
verbolghenden sondach hiel den feestdach die
so genoeghlijc soude zijn / wanneer sy comende
op dese ballinschap soude ghezaght worden
inde teghenwoordicheyt vande salichste Wy-
vuldicheyt / ende dooz opghetrockentheyt des
Gheests met de ooghe vande binneste beschou-
winghe oersach alle de verstiensten ende blij-
schappe van elcke orden der Enghele / ende
Heplighen / ende daer-en-bouen wonderlijck
verheught was in het ouerbloedigh goet / met
het welck sy soo gheluckelijck begaest zijn : soo
heeftse upt het innichste van haer herte begost
den Heere te dancken vooz hen lieden. Diesge-
lijcs oock soo loofdesy den Heere vooz alle de
weerdicheydt / gratie / ende glozie die hy aende
maeghdelijcke Moeder Maria gedaen hadde /
en sy badt die maeghdelijcke Moeder datse ou-
de liefde wil van haeren Sone haer soude ghe-
weerdighen op te offeren / tot verbullinge van
haer armosde aenden Heere die deughden /
die sy wiste dat alder aenghenaemste waren
aen hem den Heere der deughden. Waer ouer
de Coninginne ter hemelen beweeght zijnde
dooz de gebeden van haer deuote dochter heeft
ben Heere gheschoncken als vooz een het alder-
witste hemde haer maeghdelijcke supuerheyt /
ende vooz eenen groenen rock haer behaghe-
lijckste sotmoedicheyt / en tot eenen ouerrock
van purpure haer onbederffelijcke liefde .
† Welck cieraet der deughden als de Heere
de siele aengedaen hadde / alle de Heiligen haer
ghenoechte scheppende inde uptnemende cle-
deren van die deughden oprijfende hebben ge-
beden

† Hoe dat
vy con-
nen ver-
crijgen de
bequaem-
heydt tot
de deug-
den die
by andere
versuynt
zijn.

beden / dat hy hem doock soude ghetweerdighen
 in te stozten in die siele alle de gauen der gratit/
 die elck een van hen soude moghen ontfangen
 hebben/hadde hy hem ghereet gemaect naer
 betamen. Doen heeft de Heere naert ghebedt
 van sijn uytbercozen gestelt op haer bozste een
 de heerlijckste clenodie/die met ontallijcke ge-
 steenten wonderlijck verciert was. Waer van
 elck ghesteente scheen in te trecken al dat pe-
 mant versupmt hadde in hem niet te voeghen
 om te ontfanghen alle de gauen der gratien.
 Dat en is nochtans soo niet te verstaen / dat
 yemant can ontfangen al dat vande heele ge-
 meynthe versupmt is / maer dat de siele dooz de
 danckbaerheyt bequaem gemacckt wort / om
 eenighsins te ontfanghen de dinghen die by
 andere versupmt zyn ghe worden.

Vande vertroostinghe des Heeren ende der Hey-
 lighen, ende vande H. Communie.

DAT XXX. CAPITTEL,

Sose op eenen tijdt haer tot den binnensten
 mensch begaf / ouerdenckende de ure des
 doots/soo heeftse gheseyt tot den Heere: O wat
 een eere ende vertroostinghe hebben die geluc-
 kighen die in dit leuen verdient hebben opt eyn-
 de van hun leuen dooz v heylighen vertroost te
 worden ende ghelwapent? welke vertroostin-
 ghe iek ontweerdighe moet deruen ouermidts
 dat iek aen gheen van v heylighen behoorzlyc-
 ken dienst ghenoech gedaen hebbe/ noch doock
 (om de waerheyt te bekenen) ic van eenigen
 Sant eenigen troost kan begeeren/als alleen-
 lijck van v die zyt het heyligh der heylighen.